

Az emberkereskedelem hazai jellemzői a COVID után, különös tekintettel a munkacélú kizsákmányolásra

Dr. Windt Szandra
tudományos főmunkatárs

**Országos Kriminológiai
Intézet**

2024. Június 6.

Az előadás az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj és a Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-23-5 kódszámú Új Nemzeti Kiválósági Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Emberkereskedelem

Kényszermunka

Szexuális
kizsákmányolás

Szerv-
kereskedelem

Bűncselekményre
kényszerítés

Kényszer-
házasság

Koldultatás

1. ábra: A munkaerő-kizsákmányolás formái és súlyossága

Megjegyzés: A kizsákmányolás összes, az ábrán bemutatott formájának áldozatai egyben emberkereskedelem áldozatai is lehetnek, amennyiben az emberkereskedelem elleni irányelv 2. cikkében az emberkereskedelemre adott és a tagállami jogba beépített meghatározás elemei teljesülnek.

Forrás: FRA, 2015

Uniós adatok

- 2008–2022 közötti időszakban jellemzően szexuális célú kizsákmányolás, 2022-ben **41%–41%** munkacélú és szexuális célú is!
- 2022-ben 1 millió lakosra **23** regisztrált emberkereskedelem áldozata jut (Luxemburg: **119** – ahol 2021 óta közös képzés a foglalkoztatás-felügyelőkkel!)
- A munkacélú kizsákmányolás az Európai Unión belüli emberkereskedelem áldozatainak **15%-át** érinti a becslések szerint, a látencia nagyságát azonban felbecsülni sem tudjuk.

Áldozatok

➤ **Életkor:**

- Felnőttek és gyerekek: Világszinten (2020): Minden 10. gyermek érintett, **160 millió** gyermek vált munkacélú kizsákmányolás áldozatává (ILO), a COVID hatására 2022 végére további **9 millió** gyermek vált áldozattá (5-11 év közöttiek).
- Mezőgazdasági munkákban, jellemzően a családi vállalkozásokban.

➤ **Nem:**

- inkább **fiúk**, mint lányok, 18 év alatt

Nemzetközi tapasztalatok: a vendégmunkások/külföldi munkavállalók **háromszor** gyakrabban válnak munkacélú kizsákmányolás áldozatává.

Jogi háttér

- Az Európai Parlament és a Tanács **2009/52/EK irányelve (2009. június 18.) az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat foglalkoztató munkáltatókkal szembeni szankciókra és intézkedésekre vonatkozó minimumszabályokról**
 - „különösen kizsákmányoló munkafeltételek”
- Az Európai Parlament és a Tanács **2011/36/EU irányelve (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról**

Kényszermunka

Sértettek

Elkövetők

rendkívül rossz
egészségi állapot

munkanélküliség

hajléktalanság

erőszak alkalmazása

jól kihasználják a
sértett elesettségét,

jellemzően voltak már
büntetve korábban

férfi is, nő is
– házaspárok

354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről

1. § E rendelet alkalmazásában:

- 1. Azonosítást végző szerv: az egészségügyi szolgáltató, az egészségügyi államigazgatási szerv, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltató, a köznevelési intézmény, a **rendőrség**, a **foglalkoztatás-felügyeleti hatóság**, a konzuli tisztviselő, az **idegenrendészeti hatóság**, a menekültügyi hatóság, az áldozatsegítő szolgálat, az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (a továbbiakban: OKIT), a pártfogó felügyelői szolgálat és a jogi segítségnyújtó szolgálat.

Jellemzők

- Ún. **magas kockázatú ágazatok:**
 - a *mezőgazdaság* (ún. Gangmaster rendszer),
 - az *építőipar*,
 - a *vendéglátás*,
 - a *takarítás, háztartási munka*
 - a *textil- és ruhaipar*,
 - *élelmiszergyártás*.

Kockázati tényezők

- ➔ Foglalkoztató (a vállalat, cég)
- ➔ **Foglalkoztatott**
(emberkereskedelem áldozata?)
- ➔ A foglalkoztatási feltételek

Köszönöm a figyelmet!

windt@okri.hu